

1. BÖLÜM

BAĞIMSIZLIK SONRASI KIRGIZ SİNEMASINDA ÇOCUK TEMSİLİ: “BEŞKEMPİR”, “PRINTSESA NAZİK”, “KÖÇ” VE “APAMDİ İZDEP” FİMLERİ ÜZERİNDEN BİR ÇÖZÜMLEME

Hamza ÇAKIR¹
Marat ERGEŞOV²

► Giriş

Kırgız halkı en eski Türk halklarından biridir ve uzun süre göçebe hayat yaşamıştır. Göçebe hayat yaşayan Kırgızların uzun bir süre kendilerine ait yaygın bir eğitim ve toplumsal yazıları olmamakla birlikte sözlü kültürleri hayli gelişmiş ve destan, efsane, masallar ortaya çıkarmışlardır. 10. yüzyılda İslam dinini kabul etmeleri ile okuma-yazmada artış görülse de bu yaygınlaşmamıştır. Göçebe bir hayat yaşayan halk, şartların elvermemesi sebebiyle gerekli eğitim imkanlarına sahip olamamıştır. Kırgızların kendi isteğiyle Çarlık Rusya'nın himayesi altına girmesinden (1863) sonra Rus ve yerli okullar açılmış, Kırgız çocukların bu okullarda eğitim görmeleri imkanı doğmuştur. Bu okullar daha çok Karakol, Oş ve Pişpek (Bişkek)³ gibi merkezi bölgelerde açılmış (Balcı, Alimbekov & Boobekova, 2017), ancak yüzyılın so-

¹ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi İletişim Fak. / Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nde Görevli, hcakir@erciyes.edu.tr

² Doktorant, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, marat_ek@hotmail.com

³ 12 Mayıs 1926 tarihine kadar Pişpek, 1926-1991 arasında Frunze, 1 Şubat 1991 tarihinde de Bişkek olarak adlandırılmıştır.

arayarak bulması ve kim olduğunu anladıktan sonra topluma bunu kabul ettirmeye çalışması çabası, aslında ‘Kırgız mucizesi’ akımının sinemada çocuk imgesi üzerinden de devam ettiğini göstermektedir. Genel olarak gelecek nesli temsil eden çocuk karakteri, önceki neslin geleneksel yaşam tarzını, adetlerini ve geleneklerini, kültürünü devam ettirmektedir (Beşkempir, Prenses Nazık) ve Sovyetler Birliğinin getirdiği komünist kolektivist sistemi kabul etmemektedir (Göç) veya geleneksel hayatın ve ailenin yerine modern kapitalist toplumu istemektedir (Annemi Arıyorum). Ne de olsa Kırgız sinemasında hayatın sunduğu zorluklara rağmen güçlü, bağımsız, zeki ve adaletli bir çocuk imgesi oluşmaktadır.

Sonuç olarak Kırgız sinemasındaki çocuk imgesi, Sovyet döneminde olduğu gibi, bağımsızlık sonrası Kırgız sinemasında öyküsel içerik değişse de önem verilen ve yoğun bir şekilde işlenen bir karakter olarak devam etmektedir. Bunda çocuğun nesli, geleceği ve bir ulusun kimliksel varlığını temsil etmesi en önemli etmen olması başat rol oynamaktadır. Açıkçası bu durum sadece Kırgız sinemasına ait olmayıp, dünyadaki tüm sinema yapıtlarında işlenen bir konudur.

► KAYNAKÇA

- Абикеева, Г. (2010). Образ семьи в кинематографе Центральной Азии в контексте формирования культурной идентичности в регионе, докторская диссертация, Москва: ВГИК.
- Ашимов, К. (1999). Кыргызское кино, Бишкек: Центр государственного языка и энциклопедии.
- Ашимов, К. & Фуртичев, В. (1979). Кино Советской Киргизии, Москва: Искусство.
- Бронфенбреннер, У. (1976). Два мира детства: Дети в США и СССР. (редактор Н. Файн), Москва: Прогресс.
- Бурова, С.Н. (2010). Социология брака и семьи: История, теоретические основы, персоналии, Минск: Право и Экономика.

- Вавилкина, Н., Трунова, О. & Минибаев, Т. (2010). Аннотированный каталог фильмов национальной киностудии «Кыргызфильм» им. Т.Океева 1941-2010. Бишкек: Кыргызфильм.
- Государственная служба миграции при Правительстве Кыргызской Республики, Статистика за 2018 год, просмотрено 08.07.2019 по ссылке <http://ssm.gov.kg/полезная-информация/статистика/>.
- Михайлов, Ф. (2007). Кинолента памяти. Люди и судьбы Кыргызского кино, Бишкек: Салам.
- Төлөмүшева, Г. (2009). ТЕРРИТОРИЯ КИНОСТАН: Кыргызское кино в лицах, Бишкек: НАН КР Институт языка и литературы им. Чынгыза Айтматова.
- Төлөмүшева, Г. (2018). Кыргызское кино вчера и сегодня: развитие и перспективы. Кочеляева Н.А. (ред.), История национальных кинематографий в СССР и перспективы развития кино государств-участников СНГ, стран Балтии и Грузии: Коллективная монография, стр. 307-364, Москва: Академический проект.
- Bacı, S., Alimbekov, A. & Boobekova, K. (2017). Geçmişten Günümüze Kırgızlarda Eğitim, Cengiz Buyar (Ed.), Kırgızistan: Tarih-Toplum-Ekonomi-Siyaset kitabı içinde (s. 531-556), Bişkek: BYR Publishing House.
- Bülent Diken & Carsten B. Laustsen (2008). Filmlerle Sosyoloji, Sona Ertekin (Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Düzcan, E. (2017). Çocuk Gözüyle Anlatmak: Sinemada Çocukluğun Büyüme Serüveni, TRT Akademi, 4 (2), 398-417.
- Gürbüz, Y.E. (2017). Demokrasinin Uzun ve Dolambaçlı Yolunda Kırgızistan, Cengiz Buyar (Ed.), Kırgızistan: Tarih-Toplum-Ekonomi-Siyaset kitabı içinde (s. 287-318), Bişkek: BYR Publishing House.
- Lebeau, V. (2008). Childhood And Cinema. London: Reaktion Books.
- Pembecioğlu, N. (2006). Türk Ve Dünya Sinemasında Çocuk İmgesi. Ankara: Ebabil.
- Seçer, A. (2019). 2000 Yılından Günümüze Kırgız Sinemasında Ulusal Kimliğin Temsili. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bişkek: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi.
- Stearns, P.N. (2017). Childhood in World History, New York and London: Routledge.
- Ünal, A. (2015). Geleneksel Türk Ailesinde Çocuk Ve Çocukla İlgili İnanç Felsefesi: Kırgızistan Örneği, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Sayı: 35, Tarih: Temmuz – Aralık, Sayfa: 9-36, ISSN: 2148-9424.

Ünal, A. (2017). Kırgız Ailesinin Yapısal Analizi. Cengiz Buyar (Ed.), Kırgızistan: Tarih-Toplum-Ekonomi-Siyaset kitabı içinde (s. 113-156), Bişkek: BYR Publishing House.

Zizek'in Penceresinden David Lynch Filmlerinde Kadın ve Erkek Bedenlerinin Metalaştırılması